

Bài 19
CUỘC KHỞI NGHĨA LAM SƠN (1418 - 1427)
(3 tiết)

Tiết 1

I - THỜI KÌ Ở MIỀN TÂY THANH HOÁ
(1418 - 1423)

I - Mục tiêu bài học

1. Về kiến thức

Giúp HS nắm được những nét chính về Diễn biến cuộc khởi nghĩa Lam Sơn từ chỗ bị động đối phó với quân Minh ban đầu đến thời kì chủ động tiến công giải phóng đất nước ; nguyên nhân thắng lợi và ý nghĩa lịch sử cơ bản của cuộc khởi nghĩa.

2. Về tư tưởng

– Thấy được tinh thần hi sinh, vượt qua gian khổ, anh dũng, bất khuất của nghĩa quân Lam Sơn.

– Giáo dục cho HS lòng yêu nước, tự hào, tự cường dân tộc.

– Bồi dưỡng cho HS tinh thần quyết tâm vượt khó để học tập và phấn đấu vươn lên.

3. Về kĩ năng

Rèn luyện cho HS kĩ năng sử dụng bản đồ trong học tập, tham khảo các tài liệu lịch sử để bổ sung cho bài học.

II - Những điều cần lưu ý

Bài *Cuộc khởi nghĩa Lam Sơn (1418 - 1427)* gồm 3 tiết. Sự bố trí nội dung cho từng tiết học trong SGK chỉ có tính chất tương đối và là những gợi ý để GV soạn bài.

Khi giảng tiết 1 – *Thời kì ở miền Tây Thanh Hoá (1418 - 1423)*, GV lưu ý: Mục 1 – *Lê Lợi dựng cờ khởi nghĩa* nhằm giúp HS thấy được những đóng góp to lớn và vai trò của Lê Lợi trong việc chuẩn bị cho cuộc khởi nghĩa và sự tham gia hưởng ứng ngay từ ngày đầu của nhiều người yêu nước ở địa phương đối với cuộc khởi nghĩa. Điều đó chứng tỏ mặc dù quân Minh khủng bố, đàn áp rất tàn bạo nhưng không thể tiêu diệt được tinh thần yêu nước, bất khuất của dân tộc ta.

Ở mục 2 – *Những năm đầu hoạt động của nghĩa quân Lam Sơn*, thông qua những sự kiện, sử liệu đã trình bày trong SGK, kể cả những đoạn chữ in nghiêng để minh họa hướng dẫn, GV gợi ý để HS nêu bật được tinh thần vượt gian khổ, hi sinh, chiến đấu anh dũng của bộ tham mưu và nghĩa quân Lam Sơn qua ba lần rút lên núi Chí Linh, đặc biệt là sự hi sinh cao cả của Lê Lai.

III - Thiết bị, tài liệu cần cho bài giảng

Lược đồ khởi nghĩa Lam Sơn.

IV - Gợi ý thực hiện bài giảng

1. Giới thiệu bài mới

Ở bài này, GV có thể bắt đầu như sau : Trong phong trào đấu tranh vũ trang, giải phóng dân tộc chống quân Minh đô hộ ở đầu thế kỉ XV, tiêu biểu nhất là cuộc khởi nghĩa Lam Sơn do Lê Lợi khởi xướng. Cuộc khởi nghĩa đó đã diễn biến như thế nào và kết quả ra sao ? Đó là những nội dung chúng ta sẽ tìm hiểu trong tiết học hôm nay và những tiết tiếp theo. Ở tiết học này, chúng ta sẽ tìm hiểu cuộc khởi nghĩa Lam Sơn trong thời kì ở miền Tây Thanh Hoá (1418-1423).

2. Dạy và học bài mới

GV giảng mục 1 – *Lê Lợi dựng cờ khởi nghĩa* theo nội dung SGK, lần lượt trình bày các sự kiện : Lê Lợi chuẩn bị khởi nghĩa, sự tham gia hưởng ứng đông đảo của nhiều người yêu nước và Hội thể Lũng Nhai. Khi trình bày nội dung ở các đoạn chữ in nghiêng, GV nên tường thuật một vài sự kiện kèm theo minh họa (hoặc cho HS đọc SGK và kể lại).

Mục 2 – *Những năm đầu hoạt động của nghĩa quân Lam Sơn* là nội dung chính của tiết học. GV trình bày theo nội dung của SGK và dùng những đoạn chữ in nghiêng để minh họa, bổ sung bằng phương pháp kể chuyện hay đọc diễn cảm để HS nắm được những nét cơ bản về diễn biến cuộc khởi nghĩa từ buổi đầu đến năm 1423, nhấn mạnh những khó khăn, sự hi sinh của nghĩa quân và âm mưu của quân Minh đối với nghĩa quân Lam Sơn.

Ở mục này, GV cần trình bày diễn biến của những ngày đầu mới khởi nghĩa : Lê Lai hi sinh, nghĩa quân rút lên núi Chí Linh lần thứ nhất, lần thứ hai, rồi rút lên núi Chí Linh lần thứ ba, nghĩa quân tạm hoà hoãn với quân Minh.

** Sơ kết bài học*

GV tóm tắt những nội dung chính đã học ở các mục và nêu qua nội dung bài tiếp theo để HS chuẩn bị đọc trước.

3. Gợi ý trả lời câu hỏi kiểm tra cuối bài

– *Câu 1*, GV hướng dẫn HS trình bày diễn biến cuộc khởi nghĩa ở miền Tây Thanh Hoá trên bản đồ.

– *Câu 2*, từ diễn biến cuộc khởi nghĩa, GV gợi ý để HS rút ra nhận xét về tinh thần chiến đấu dũng cảm, bất khuất, hi sinh, vượt gian khổ của nghĩa quân và đường lối đúng đắn của bộ tham mưu, đứng đầu là Lê Lợi.

– *Câu 3*, liên quan đến nội dung trả lời của câu hỏi 2 : quân Minh chấp nhận đề nghị tạm hoà hoãn của Lê Lợi là để thực hiện âm mưu dụ hoà Lê Lợi, hòng làm mất ý chí chiến đấu của nghĩa quân Lam Sơn.

V. Tài liệu tham khảo (về Lê Lợi)

Lê Lợi sinh ngày 6 tháng 8 năm Ất Sửu (10 – 9 – 1385) tại quê mẹ ở làng Chủ Sơn, huyện Lôi Dương (Thanh Hoá). Lớn lên Lê Lợi là một người thông minh, mạnh khoẻ và có uy tín lớn trong vùng. Ông có lòng yêu nước thiết tha, có ý chí đánh đuổi quân Minh để giải phóng dân tộc, cùng với công việc chuẩn bị khởi nghĩa đã làm cho tiếng tăm của ông lừng lẫy khắp nơi. Ông là người khởi xướng, tổ chức, người lãnh tụ tối cao của cuộc khởi nghĩa Lam Sơn.

"Lê Lợi thiên tư tuấn tú khác thường, tinh thần và dáng người tinh anh, mạnh mẽ ; mắt sáng, miệng rộng, mũi cao, vai có nốt ruồi, tiếng nói như chuông, đi như rồng, bước như hổ, kẻ thức giả đều biết là người phi thường.

Lê Lợi không bị quan tước dụ dỗ, không bị uy thế khuất phục, nên dù nhà Minh dùng trăm phương nghìn kế khôn khéo, rút cục vẫn vô hiệu".

(Dẫn theo *Đại Việt sử kí toàn thư*, Tập II, Sdd).